



Štev. 11

Leto 11

Izhaja enkrat na mesec.

Naročnina četrtletno 12 dinarjev

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Del. zbornice), kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

NEODVISNO GLASILO ŽELEZNIČARJEV, UPOKOJENCEV IN TRANSPORTNEGA OSOBLJA

Obljube . . .

Stara navada vseh režimov, ki so dobili v Jugoslaviji po letu 1929 vlado v roke, je bila, da se ob nastopu, razpisu kakih volitev in zlasti tik pred svojo poslovitvijo dali državnim nameščencem in železničarjem kopico obljub.

Razni Živkovići so se pustili na primer v Ljubljani sprejemati po navdušenem občinstvu, ki so ga morali tvoriti v prvi vrsti državni in javni nameščenci ter šolska mladina, ki je s cvetjem posipala pot tem odrešiteljem. Ob takih prilikah in ob sprejemanih raznih vdanostnih deputacij gospoda z obljubami ni bila skopa. Kopica tajnikov je beležila želje in zahteve.

»Želimo stalnost« so ponižno govorili javni nameščenci in učitelji. Seveda jo dobite, se je glasil odgovor in čez par mesecev, ali še preje so frčali državni nameščenci in učitelji iz kraja v kraj, ker istočasno z intervencijami prizadetih državnih nameščencev so predložili svoje predloge in zahteve oni gospodje v dotični pokrajini, na kateri je slonel režim.

»Rešite nas redukcij in brezplačnih dopustov na zimo«, so govorili predstavniki ubogih progovnih delavcev ter dobili zagotovilo, da se bo delavski pravilnik strogo izvajal in se bo preiskusilo zaposliti delavce vse dni v mesecu. Prišla je zima in mesto vsaj 20dnevne dela, kot ga predvideva pravilnik, so delavci delali po 5—15 dni.

Kronski upokojnenci in rentniki so nosili v deputacijah odrezke svojih pokojnin ter dokazovali, da je s par dinarji nemogoče preživljati sebe in družino, za to prosijo pravično prevedbo na dinarske pokojnine in rente. Hitela so peresa tajnikov po papirju in polni hvale na visoki obisk so se razšli starupokojnenci in rentniki po vseh kotih Ljubljane, vendar še danes prejema isto ali celo manjšo pokojnino.

Vsled tega so državni nameščenci, železničarji in upokojnenci z veseljem spremljali pogreb vsakokratnega režima v nadi, da bo novi režim boljši in jim bo izpolnil skozi leta ponavljane zahteve.

Tudi za sedanjí režim se bliža čas preiskušnje, ko bodo zamogli državni nameščenci in delavci presoditi, ali je izvršil vsaj del obljub.

Kot strokovno glasilo preidemo preko ugotovitev, ali je sedanjí re-

žim že izvedel obljubljeni program glede politične zakonodaje, odnosno v koliko ga je izvedel ter kakšne ovire so se mu stavile na pot. Enako ga ne obsojamo za neizvedbo obljub, ki jih je dal pred izglasovanjem budžeta za tekoče leto, ker so glavni predstavniki sedanjega režima opepetovano javno povdarjali, da je slabo stanje letošnjega budžeta le posledica pogršek prejšnjih režimov. Glede budžeta samega so podčrtavali, da je vlada le s težavo priborila okrnjen budžet proti močni opoziciji poslancev in senatorjev, ki so bili izvoljeni po mili volji Jevtića.

Tekom leta 1936 pa so se ti poslanci in senatorji preorientirali tako, da ima vlada v parlamentu in senatu ter vseh odborih močno večino, s katero bo prav lahko začela izvajati svoj program ter izpolnila obljube, ki jih je dala potom svojih najuglednejših predstavnikov. Koncem septembra se je vršilo v Beogradu manifestacijsko zborovanje, na katerem je ministrski predsednik dr. Milan Stojadinović dobesedno izjavil:

»Z obćim izboljšanjem gospodarskih razmer v državi upamo, da bo prišel tudi čas, da ugodimo upravičenim željam naših državnih uradnikov in uslužbencev.«

Ta pomembna obljuba ministrskega predsednika, torej najvišjega predstavnika državne oblasti v kraljevini, nam živo vliva novega upanja, da se bodo naše nevdružne gmotne razmere vendarle v doglednem času izboljšale.

Načrti novega proračuna so že izdelani in bodo predloženi te dni narodni skupščini. Z njimi se bodo bavili odseki, za tem skupščina sama in senat ter bodo marca 1937 uveljavljeni.

Podčrtamo najvažnejše zahte železničarjev, ki smo jih stavili skozi leta in leta, pa so ostale vedno neizpolnjene. V smislu obljube predsednika vlade računajo železničarji, da jim bo vsaj leto 1937 prineslo:

Stalnost v službi ter vračunanje vseh let za pokojnino, redno zaposlitev delavstva vse delovne dneve v mesecu ter draginjskim razmeram odgovarjajoče zvišanje mezd, prevedbo kronskih upokojencev in rentnikov na prave dinarske pokojnine, ki naj jim zasigurajo vsaj skromno pošteno preživljanje na starost, svobodo združevanja v svobodnih delavskih organizacijah.

Iz takih ugotovitev izpočetka so se čisto naravno pojavile tudi take konsekvence: navedena je bila že zahteva po prepovedi delavskih stavk, na merodajna mesta je naslovljen apel, da bolje čuvajo obstoječi socialni, gospodarski in politični red, in v ozadju te zahteve se skriva prikrita misel predstavnika beograjskih industrijcev na blejski konferenci, ki je rekel: »V popuščanju napram vedno večjim socialnim zahtevam morajo biti delodajalci jako previdni, ker popuščanje delodajalcev pomeni pričetek splošnega propadanja njihovih interesov. Čim se prične razpravljati socialno vprašanje v naši industriji, bodo zahteve delavstva vsak dan večje in tedaj jih ne bo mogoče več umiriti.«

Ali je pojav delavskih stavk s tem pojasnjen?

Da ne bomo govorili sami, naj še govori omenjena blejska konferenca. Isti predstavnik beograjskih industrijcev je rekel na blejski konferenci tudi to-le: »Priznavam, da se ponekod plačujejo tudi prenizke mezde«, ali tu se je takoj ognil, češ, da so to »sporadični slučajji«. Drugi govornik, predstavnik slovenskih industrijcev, je bil čisto nasprotnega mnenja ter spopolnil pomanjkljivo misel svojega beograjskega tovariša, trdeč, da se »ponekod plačujejo tudi preveč nizke plače«. Ta govornik je obenem odgovoril tudi na argumente svojih prejšnjih kolegov, ki so opisovali delavske stavke kot »podtalni vpliv agentov iz inozemstva«. Povsem prav je ta govornik rekel: »Dokler je bilo pri nas gospodarsko blagostanje, je bilo vse lahko. Tudi takrat so bili agitatorji, ki so lazili okoli delavstva, vendar delavstvo ni hotelo v stavko, ker je dobro služilo. Danes so se vsled gospodarske krize in gospodarske stiske stvari izpremenile«. In nadaljnji govornik, zopet slovenski industrijec, je rekel tako-le: »Moment, na katerega ne smemo pozabiti ob množitvi stavk, je ta, da imamo res industrije, ki preveč slabo plačujejo svoje delavstvo.« Tudi ta govornik je torej poudaril »preveč slabe plače« in ne samo slabe plače.

V pojasnjevanju pojava delavskih stavk se mnogo sklicujejo delodajalci na indeks cen v minulih letih. Zele namreč dokazati, kako so cene agrarnih pridelkov v minulih letih bolj padle kakor cene delavskih mezd. Na podlagi tega se hoče sklepati, da so realne delavske mezde povišane, da je stvarni gospodarski položaj boljši, kakor je bil prejšnja leta, torej; stavke so političnega značaja!

Koliko je ta trditev resnična? Stvarno je žalostna resnica, da so cene agrarnih pridelkov padle res tudi za malenkost več kakor delavske mezde. Razlike pa ni skoraj nobene, ker je padec enih in drugih cen sledil popolnoma sporedno. Resnica pa je obenem, da so cene industrijskih izdelkov ostale stalno nadvišino cen poljskih pridelkov in delavskih mezd. Da ne bomo tega dokazovali sami, pustimo to konstatacijo enemu udeležencu blejske konference industrijcev. Industrijec ing. Remec je rekel dobesedno: »Čim vidimo pri nekaterih proizvodih ogromen padec cen, pa vidimo pri nekaterih karteliranih, da so bile cene še povišane.«

Tega momenta bi mi ne omenjali, ko bi se ta z druge strani ne bil navajal kot najmočnejši adut glede pojava delavskih stavk. Po našem mnenju ne more biti merilo stanje mezd, ki je izraženo v indeksih v teku nekoliko minulih mesecev ali

let. Merodajno je vprašanje, jeli mezde naših delavcev vso daljšo minulo dobo pa do današnjega dne odgovarjajo najprej fiziološkemu minimumu, dalje, jeli mezda jamči eksistenco rodbine ter končno, kakšen je ta življenski standard, na katerem se hoče obdržati množico naših sodržavljanov, ki pripadajo delavstvu in nameščentstvu.

Kdor se hoče potruditi, da se seznaní z bistvom problema delavske mezde v naših krajih, ta lahko odkrije prave vzroke pojavu množičnih delavskih stavk. Kdor pozna življenje in psihologijo delavcev, ne bo mogel oporekati, da je danes, v dobi velike delavske nezaposlenosti in to v najbolj živahni sezoni, zapuščanje dela za delavca največja žrtev zaradi nevarnosti, da ostane brez zaslužka. Značilni so primeri iz dobe upora na Dunaju, kakor pripovedujejo pisci, ki so se udeleževali dogodkov. V času upora in pouličnih bojev je množica delavcev šla podnevi na delo v tovarne, da ne izgubi dela in mezde, a ponoči je prišla z orožjem v roki, da vrši prostovoljno službo na barikadah. Ti ljudje se niso bali, če poginejo, da se ne pa, če izgube zaposlitev. Ni delavca, ki bi iz šale zapuščal svoje zaposlenje. Nikakršen agitator in najmanj provokator ne more pripraviti množic delavcev, da zapuste posej, če za to — kakor je priznal tudi industrijec ing. Remec, ne obstojajo globlji vzroki, ki to množico delavcev in delavk ter nameščencev najneposredneje in najtežje zadevajo. Če je že na blejski konferenci padlo magari le z jezika in sramežljivo priznanje, da so preveč nizke mezde vzrok stavk, mora vendar ves svet vedeti, da je v tem malenkostnem priznanju pa tem več resnice.

V težki dobi gluhega našega javnega življenja smo se potrudili, da so preveč nizke mezde vzrok stavk, mora vendar ves svet vedeti, da je v tem malenkostnem priznanju pa tem več resnice.

V težki dobi gluhega našega javnega življenja smo se potrudili, da seznanimo široko jugoslovansko javnost s stanjem delavskih mezd v Jugoslaviji. Naša objava je dovolj komentirana. V njej smo trdili: da delavske mezde, vzeto v celoti, ne dosežejo niti polovice zneska fiziološkega minimuma za rodbino (toliko, kolikor rodbine rabijo za življenje) ter opozarjali na škodljive posledice takega stanja za naš rod in za vse njega gospodarske in kulturne manifestacije. Ugotovili smo, da se pri nas vso povojno dobo, in zlasti odkar se delajo ovire delavski koaliciji, da bi se, če že ne onemogočila, pa vsaj otežkočila uspešna akcija, kljub temu življenski standard (polažaj) med delavci bolj in bolj izenačuje z ljudmi na najnižji gospodarski in kulturni stopnji v daljnji Kitajski ali Afriki . . .

V eni kasnejših publikacij o istem problemu smo navedli, da znaša izguba delavcev zaradi znižanja mezd in nezaposlenosti v zadnjih petih letih povprečno dve milijardi dinarjev na leto. Za te vsote so postali delavci slabeyi kupci kmetijskih in industrijskih proizvodov. In na drugi strani je zmanjšan notranji promet z blagom ter poostrena gospodarska kriza.

Centrala industrijcev v Zagrebu, skupno z zagrebško delodajalsko zbornico, je napravila anketo, da pobije naše navedbe, ki smo jih objavili v svojih publikacijah. Anketa je izvršena. Ali nje rezultati so bili porazni. Tiskano poročilo o anketi potrjuje in priznava, da je stanje

Bogdan Krekić:

Zakaj delavci stavkajo?

Povprečno dve milijardi izgube delavci na zaslužku vsako leto, kar kriza.

Lani je prišel in letos prišel do vrhunca val delavskih stavk. Skoraj vse gospodarske panoge in vse kraje v državi je zajel.

Val delavskih stavk po večletnem mrtvilu med delavci je nekaj novega za široko javnost jugoslovansko ter zasluži, da o njem izpregovorimo tudi na tem mestu. To tem bolj, ker se pojav stavk komentira od raznih strani in na razne načine, toda največkrat tendenciozno, in sicer zlonamerno.

Pred par meseci se je vršila na Bledu državna konferenca industrijcev. Iz časopisnih poročil smo izvedeli, da »danes delavstvo v stavki ne ve, kaj pravzaprav hočejo in žele oni, ki vodijo stavkovno gibanje,«

torej neki »oni«, in ne delavci sami. In ti »oni«, je nadaljeval industrijec »delavcem nikdar ne povedo prave resnice«. Drugi govornik, Beograjecan, vidi v velikih stavkah »podtalni vpliv agentov iz inozemstva«. Ta trdi dalje, da »fondi za vzdrževanje stavk« prihajajo preko Dunaja in da je »njih izvir itak preveč znan!« Ugleden stanovski organ v Beogradu želi po zgledu predstavnikov beograjskih industrijcev na blejski konferenci dokazati s številkami, kako sedaj naši delavci bolje žive kakor nekoliko let prej in kako nimajo vzroka za stavke; in ker pa to vseeno delajo, zaključuje ta organ, so delavske stavke »politične« ter imajo namen, da zrušijo vladajoči red.

mezde črno in bedno. Povprečni skupni mesečni zaslužek je znašal po rezultatih ankete koncem 1934. leta 654 dinarjev in 32 para. Ta zaslužek, priznava dalje ta anketa, izkazuje »primanjkljaj 55.7% za vzdrževanje štiričlanske delavske rodbine«. Dalje se tu priznava, »da v naši industriji več kot polovica delavcev ne zasluži niti toliko, da bi pokrivali stroške prehrane in stanovanja niti za lastno osebo in o tem, da bi mogli vzdrževati svoje delavske rodbine, niti ne govorimo«. Končno ta anketa s podpisom industrijca g. Arka sklepa: »V celem civiliziranem svetu je eno primarnih socialnih načel, da morajo mezde odgovarjati življenjskemu standardu dotične dežele. Rezultati ankete so pokazali, da v celi vrsti industrijskih panog (in postranskih) tako moška kakor ženska, kvalificirana in priučna ter zlasti ne-kvalificirana delovna sila prejema za svoje najemno delo nagrado, ki ne zadošča za kritje fiziološkega eksistenčnega minimuma dotičnega delavca in kako šele za vzdrževanje delavske rodbine.«

Po priznanju, ki prihaja o stanju mezde naših delavcev od tako merodajne strani, bi bilo prav in pošteno, če bi se prenehalo z zlonamer-nim opisovanjem vzrokov delavskih stavk.

Zlonamernost v tej zadevi ne more najti opravičbe niti v tem primeru, če so se delavci, kakor v nekaterih tovarnah v Sloveniji, poslužili taktike, da niso zapustili tovarn niti v času, ko so prenehali z delom. Za tako taktiko delavce ni težko pridobiti iz enostavnega razloga, ker jih je težko uveriti, da si tako najbolje zasigurajo stalnost zaposlitve na istem mestu tudi po zaključku tarifnih gibanj. Ne puščam se v to, ali je taka taktika koristna ali ne, ali dolžan sem taka dejanja presojati po duševnem razpoloženju širokih množic naših resnično zavednih delavcev, ki prav gotovo niso nikdar bili in nikdar ne bodo kogarkoli agenti, najmanj pa inozemstva, kakor jih zlonamerno žele nasprotniki obrekovati.

Iz vrst upokojujencev in rentnikov

Razsodba Kasacijskega sodišča glede izračunavanja rente

Naš humanitarni fond in železniška uprava tekmujeta v štedenju na račun osebja. Tako se je pripetil primer, da je humanitarni fond, kakor tudi Centralna uprava humanitarnega fonda v l. 1935 zavzel stališče, da se mora računati renta na podlagi onega delovnega časa, ki je bil v veljavi na dan nezgode. Ako se je tedaj delalo samo 7 ur, potem bi se imela izračunati renta na podlagi sedemurnega dnevnega zaslužka. Ker naredba tega nikjer ne predvideva, se je prizadeval delavec pritožiti in je Izbrano sodišče njegovi pritožbi v celoti ugodilo. Motivacija se glasi:

37.80, ako bi delal osem ur, kar je razvidno iz čl. 33 v vezi s čl. 25 ter tozadevno tabelo delavskega pravilnika, ki je bil izdan na podlagi § 188 zakona o drž. prometnem osebju.

Na podlagi prednavedenega razsoja Izbrano sodišče, da se prizna renta od osnove, ki odgovarja prejemkom za osemurno delo.

Proti tej razsodbi se je zastopnik države pritožil na Kasacijsko sodišče v Beogradu, ki rešuje v zadnji instanci. Kasacijsko sodišče je pritožbo odklo-



Zavedne železničarske družine kupujejo domače milo. To milo pere bolje v trdi vodi, kakor druga v mehki vodi

Pelikan

terpentinsko milo posebno izborna za pranje v trdi vodi

»Med strankama je sporno samo to, kako se ima ponesrečencu računati procent rente: ali na podlagi sedemurnega dnevnega dela, kolikor je tožnik dejansko delal, ko se mu je pripetila nezgoda, ali se ima računati renta na podlagi zaslužka, ki odgovarja osemurnemu delavniku. Ako bi se vzela za podlago rente plača za sedem ur, potem bi znašala ta Din 33.075, ako pa se vzame plača za osem ur kot podlaga, potem bi znašala Din 37.80.

Izbrano sodišče je mnenja, da se ima predpis § 63 tretji odstavek in § 64 deseti odstavek naredbe tako razumeti, da se mora računati ponesrečencu renta na podlagi normalne dnevne in ta je znašala Din

Zaznamba na bodočo rodbinsko pokojnino

Pod gornjim naslovom je »Naš glas« objavil sledečo notico:

Pojavili so se primeri, da so posamezni denarni zavodi zahtevali od državnih uslužbencev, aktivnih ali upokojenih, kot jamstvo za zaproseno posojilo poleg zaznambe na plačo dolžnika tudi zaznamba na bodočo rodbinsko pokojnino njegove žene. S tem so se ti zavodi hoteli zavarovati za svoje posojilo, če bi dolžnik umrl, preden bi bilo posojilo vrnjeno. Tako ravnanje je pa nedopustno, tudi če prizadeti sami pristanejo

nilo in rešitev Izbranega sodišča potrdilo s sledečo motivacijo:

»Navedbe pritožbe tožene stranke (države) so neosnovane vsled tega, ker je Izbrano sodišče odlok glede rente utemeljilo na pravilnem tolmačenju § 63 in § 64 naredbe, ko je za osnovo odmere rente vzelo normalno dnevnicno in osemurni delavnik, ker se tudi plačevanje prispevkov za bolniški fond vrši na isti podlagi.«

Tako je s to razsodbo razčiščeno vprašanje, kako se odmerja renta v primeru brezplačnih dopustov ali skrajšanja delovnega časa. V enem kot drugem primeru se ima torej renta odmeriti na podlagi normalnega zaslužka za osemurni delavnik.

na zaznamba, ker § 93. u. z. določa, da se iz rodbinskih pokojninskih prejemkov ne smejo izterjati dolgov umrlega uslužbenca niti katerekoli druge terjatve proti njemu. Sicer je pa sploh nemogoče postaviti zaznamba ali prepoved na bodočo rodbinsko pokojnino, torej na neko terjatve, ki ob času zaznambe sploh niti pravno niti dejansko ne obstoji. Zato je bilo v zadnjem času več takih zahtev zavrnjenih in je tudi finančno ministristvo izreklo, da se na bodočo rodbinsko pokojnino žene ne more postaviti nobena prepoved niti zaznamba.

Računanje delavskih let za pokojnino

O razlagi besedila § 258, t. 3 zakona o drž. prom. osebju se je vodila borba med Državnim svetom in Glavno kontrolo. Glavna kontrola je zavzela stališče, da se delavska služba pred nastavitvijo sploh ne računa za odmero pokojnine, Državni svet pa je v splošni seji leta 1933 razsodil, da se računa onim, ki so bili nastavljeni pred 1. sept. 1923, za odmero pokojnine tudi vsa služba v svojstvu stalnega delavca. Ministristvo je na podlagi te razsodbe predložilo Glavni kontroli, da odobri avtomatično vračunanje stalne delavske službe za pokojnino, kar je Glavna kontrola odklonila. Vsled tega je moralo sto in sto uslužbencev vlagati pritožbe na Državni svet, kar je povzročalo mnogo dela, več uslužbencev, zlasti vdov pa je bilo oškodovanih, ker pritožbe niso vložili in prejemale ves čas nižjo pokojnino.

Letos je Državni svet ponovno razpravljal o vračunanju delavskih let za pokojnino ter je na splošni seji dne 8. aprila 1936 pod št. 10.053 izdal sledeče rešenje o razumevanju § 258, t. 3:

»Predpisi § 258, t. 3 se imajo tako razumeti, da se računa stalna dnevničarska služba za penzijo po sedanjih zakonih samo onim državnim uslužbencem, ki so bili uradniki, zvaniki ali služitelji že pred 1. sept. 1923, a ne računa se onim, ki so to postali šele kasneje.«

Železniški minister je na to stavil nov predlog Glavni kontroli, iz katerega navajamo sledeče:

»Da se prepreči nepotrebne spore pri Državnem svetu glede odmere pokojnin v onih primerih, ko gre za delavska leta, je železniška uprava trikrat zahtevala od Glavne kontrole pojasnilo, ali se zamore stalna delavska leta tretirati kot stalno dnevničarsko službo in jih priznati

za pokojnino. Na ta vprašanja je Glavna kontrola negativno odgovarjala ter se je postavila na stališče, da bi morala železniška uprava to vprašanje predložiti pred zakonodajni forum v svrhu rešitve po zakonodajnem potu.

Železniška uprava je na podlagi priporočila Glavne kontrole stavila železniškemu ministru konkreten predlog, da se potom finančnega zakona dopolni t. 3 § 258 v toliko, da bi se tudi stalna delavska služba priznala za odmero pokojnine, vendar je to prizadevanje železniške uprave ostalo brezuspešno.

Iz ponovnega rešenja splošne seje Državnega sveta od 8. aprila 1936, kjer se je ta zopet postavil na stališče, da je stalna dnevničarska služba enaka službi stalnega delavca, sledi, da bo Državni svet tudi nadalje priznaval leta stalne delavske službe za odmero pokojnine. Na ta način ne samo, da se ne bo preprečilo povečanje izdatkov za pokojnine, marveč bodo nasprotno ti izdatki narasli za stroške vodenja sporov pri upravnih oblasteh in Državnem svetu. Z ozirom na prednavedeno prosi Ministristvo Glavno kontrolo, da bi ponovno na splošni seji razpravljala o priznavanju delavskih let za pokojnino.«

Glavna kontrola je na to dala svoj pristanek za vračunanje delavskih let za pokojnino ter je Generalna direkcija obvestila železniško direkcijo in ji dala nalogo, da pri sestavi predlogov o upokojitvi upošteva tudi stalno delavsko službo.

S tem je torej definitivno rešeno vprašanje vračunanja delavskih let za penzijo za vse one, ki so bili nastavljeni pred 1. septembrom 1923 ter smo pri zadnjih primerih ugotovili, da računa železniška direkcija za odmero pokojnine vso službo pred nastavitvijo.

Upokojeni delavci se ločijo tudi pri bolniškem fondu

Od ustanovitve samostojnega železničarskega bolniškega fonda, čim so začeli poslovati izvoljeni upravni odbori, so železničarji zahtevali, da se mora tudi upokojenim delavcem

tudi delavci državnih prometnih ustanov, ki uživajo osebno pokojnino iz sredstev državnega budžeta ali iz sredstev delavskega penzijskega fonda. Pričakovali smo, da bo bolniški fond ugodil prošnjam vseh delavcev, ki bodo v določenem roku zaprosili za neobvezno članstvo, vendar smo se motili: V fond so bili sprejeti le delavci, ki prejemale pokojnine in novega delavskega pokojninskega fonda, oni delavci, ki so bili upokojeni po prejšnjih predpisih, pa so bili odklonjeni.

Zvečer pred žehto pa namakajte s praškom za namakanje Radost peric

omogočiti nadaljevanje članstva. Splošni zakon o zavarovanju delavcev omogoča slehernemu delavcu in nameščencu tudi po prestopu njegovega službenega razmerja nadaljevanje zavarovanja pri Okrožnih uradih proti plačilu celotnih prispevkov. Pri železničarskem bolniškem fondu pa so bili vsi apeli in dokazi zaman. Centralni upravni odbor tega fonda je bil v rokah zvezarjev, razni upravni v Beogradu so bili vplivni člani zveze in te gospode se ni dalo prepričati, da bi smel tudi delavec po upokojitvi ostati še nadalje član pri bolniškem fondu. To ugodnost so priznavali le nastavljenec ter so se pobrigali, da so za nastavljenca povišali prispevek za 100 odstotkov.

Šele letos je izšel novi pravilnik bolniškega fonda, ki predvideva v čl. 8, da so neobvezni člani fonda

Čudimo se temu stališču z ozirom na dejstvo, da delavski pravilnik izrecno predvideva, da tvorijo osnovno glavnico penzijskega fonda prenos aktivnega salda prejšnjih penzijskih fondov pomožnega osebja ter se pokojnina teh delavcev, izvzemši bivše južno železniške provizioniste, itak izplačuje iz sredstev državnega budžeta. Zahteva teh delavcev po sprejemu v neobvezno članstvo je utemeljena, še bolj utemeljena pa je zahteva bivših južno železniških provizionistov, za katere nosi državna uprava le del izdatkov. Znano je sicer, da so naši zvezarji bolj papeški kot papež sam, vendar upajmo, da bodo enkrat le naredili izjemo ter predložili svojim gospodom v Beogradu zahtevo, da se tudi provizioniste južne železnice sprejme za neobvezne člane bolniškega fonda.

Draginja narašča

Hitro dviganje cen življenjskim potrebščinam

Po obilni žetvi, ki je dala ogromno količino žita za izvoz, se je nenadoma pričela dvigati cena moki, ki se je v kratkem času podražila za nič manj kot 70 para pri kilogramu.

Cene mesu zaznamujejo porast od Din 1 do Din 3 pri kilogramu.

Podražila se je tudi mast za okroglo Din 4 pri kilogramu.

Drago je letos tudi sadje, ki je slabo obrodilo. In razen tega zaznamuje še cela vrsta ostalih življenjskih potrebščin skok v ceni navzgor.

Delavci in nameščenci, javni in privatni zaskrbljeni opazujejo to naglo dviganje cen življenjskim potrebščinam, ki more imeti za posledico samo še večje pomanjkanje v delavskih in nameščenskih družinah.

I. delavski prosvetni večer „Vzajemnosti“ in „Zarje“

bo v sredo, dne 18. novembra 1936 ob 20. uri v dvorani Delav. zbornice.

Spored je lep, pester in bogat: Godba, petje, recitacije. —

Dr. Dragotin Lončar bo predaval! — Pridite vsi! — Vstopnina

majhna. Sedeži po Din 3.— in Din 2.—, stojišča Din 1.—.

Družnost

»VZAJEMNOST« IN »ZARJA«.

Pokažite vabilo tudi drugim!

Položaj radničke klase i njezini aktuelni zadaci

U svojoj odlično obradenoj knjizi »Ishrana čovjeka« uvaženi stručnjak socijalne medicine g. Dr. Stevan Ivanić na osnovu dokumenata, koliko koji radnik treba za svoju ishranu bjelančevine i kalorija, došao je do zaključka, da radnička porodica od tri člana mora da imade hrane, koja u sebi sadržava 1480 grama bjelančevine i 49.000 kalorija. Preračunato u cijenu trebala bi ova porodica sedmično najmanje za hranu Din 200. Kako hrana treba da sadržava jednu četvrtinu od prihoda, jer ostale tri četvrtine treba radnička porodica za stan, pokućstvo, posteljinu, odjeću, obuću i kulturne svrhe, to bi radnička porodica od tri člana trebala sedmično najmanje 800 dinara.

A kako je u stvari?

Prema službenim podacima osigurano je kod općeg osiguranja 630.720 radnika, kod humanog fonda željezničara oko 75.000, kod bratimskih blagajna oko 50.000, dok poljoprivredni radnici uopće nisu osigurani. Muške radne snage zaposleno je — izuzev poljoprivredne radnike — 585.119, a ženske 171.000. Upada u oči porast ženske radne snage. Kapitalistička klasa traži sve jeftiniju radnu snagu i u proizvodnom procesu vrši se neprekidno racionalizacija i mehanizacija. Ova racionalizacija i mehanizacija kao i kapitalistička težnja za što većim viškom vrijednosti utječu, da je u pogledu zarade radnika situacija danas ovakova: 71.047 radnika i namještenika zaraduju po 48 dinara dnevno, a to su međutim privatni činovnici i specijalni radnici. Sa zaradom od preko 34 do 48 dinara imade 69.916 radnika — to su najbolje plaćeni radnici i slabije plaćeni namještenici. Sa zaradom od preko 24 do 34 dinara zaposleno je 106.840 radnika, a sa zaradom od 8 do 24 dinara imade 298.255 radnika. Ispod 8 dinara zarade dobivaju šegrti i malodobna djeca, kojih imade 85.622. Uzme li se u obzir, da veliki broj radnika radi u toku godine samo jednu četvrtinu godine, pa i manje — gradjevinari, poljoprivredni radnici i t. d., onda **ukupni prihod radničke nadnice preračunat na sve dane u godini ne iznosi jedva 5 dinara**, a preračunat na članove porodice jedva da premašuje jedan dinar po jednom danu. Prosječna radnička nadnica danas iznosi 21 dinar i 56 para, dok je ona iznosila u 1930. godini 26 dinara. To znači ukupni iznos od 1 milijardu 152 milijuna godišnje, kojeg radnici

manje dobivaju u odnosu prema prihodima od prije pet godina. To se također reflektuje i na samom stanju, dok u 1932. godini je bilo 190 danju u privredi, jer se za toliko odnos manje kupuje proizvoda kao i na samom zdravlju radnika u vezi sa vrlo lošim njihovim uslovima života, što je našlo izraza u činjenici, da je radničko osiguranje u posljednjih pet godina u vezi sa povećanim oboljenjem radnika ponovno počelo da iskazuje velike deficite, a u vezi sa smanjenim nadnicama izgubilo je na članskim prinosima preko 173 milijuna dinara.

Od 14 milijuna cjelokupnog pučanstva, u našoj zemlji najmanje ih je milion i po, koji žive od najamne nadnice (radnici sa članovima porodice). To znači 11.43% od cjelokupnog pučanstva da živi od cjelokupnih prihoda u godini od 4.976.424.000 dinara od cjelokupne narodne privrede od 60 milijardi dinara, a što opet znači, da radnička klasa od te cjelokupne privrede dobije 8.3%. Da je ovakovo stanje u našoj narodnoj privredi i da se ova privreda ne može da podigne, leži krivnja na onima, koji ovu privredu izgrađuju na sistemu anarhije. Rad među proizvođačima robe nije planski podijeljen, pojedinim producentima robe nije društvo odredilo direktne zadatke, koje upotrebne vrijednosti i u kojoj količini treba da proizvode.

Radnička klasa imade prema svemu ovome punoga interesa, da traži **veće nadnice i kraće radno vrijeme**, kako bi time obezbijedila kulturni minimum života radnicima. Ova borba za veće nadnice ne može uspješno da se sprovede samo preko radničko namješteničkog sindikalnog pokreta, jer iz mnogo razloga nije moguće sve radnike i namještenike grupisati u sindikate, nego treba da se na osnovu zakona odrede **minimalne nadnice**, koje će sprovoditi forum, u kojem će biti zastupani jednakopravno predstavnici radničkih sindikalnih organizacija ostalim činocima tog foruma. Ovaj zahtjev proizlazi iz činjenice, da su poslodavci redovno navaljivali na radničku nadnicu, zbog čega je strahovito porasla bijeda i nevolja. U pojedinim mjesnim organima radničkog osiguranja bilo je primjerice u 1935. godini na 100 osiguranih radnika oko 240 dana oboljenja od tuberkuloze na uračunavajući još ostala bolovanja. U zagrebačkom mjesnom organu u navedenoj godini bilo je 328 dana bolova-

na bolovanja; u ljubljanskom tako isto (223 naprama 193). Prednacrt uredbe o minimalnim nadnicama, kojeg je izradilo Ministarstvo socijalne politike, izazvao je uzburanost među radničkim i namješteničkim sindikatima. Ovaj prednacrt je kopija uredba, koje sprovode fašističke zemlje, u kojima radnik nema slobode riječi. Ovim prednacrtom predviđaju se za radnike, koji bi se borili za svoje pravo, globe do 500 dinara odnosno zatvor do 60 dana. Radnički sindikati nisu tražili ovakav prednacrt uredbe, jer nisu tražili sklapanje kolektivnih ugovora, kako se to u tom prednacrtu predviđa, niti su tražili pomirenje i arbitražu, nego su tražili, da se zakonom odredi jedan forum, koji će određivati minimalne nadnice, ispod kojih se ne smije sklapati radna pogodba i u kojem će i radnički predstavnici da budu jednakopravni ostalim činocima toga foruma. Ostale pogodbe su stvar slobodnih kolektivnih ugovora, koje sklapaju radnički i namještenički sindikati sa poslodavcima, a u kojima je sadržano i nastojanje za plaćanje većih nadnica od onih, koje su kao minimalne određene preko foruma predviđenog zakonom.

Da se kod nas poštuju odredbe zakona o zaštiti radnika u pogledu radnog vremena, neuposlenost bi bila mnogo manja. Zakonom o zaštiti radnika predviđeno je radno vrijeme 8 sati za kancelarije i za industriju, a za zanatska poduzeća 8, 9 i 10 satno radno vrijeme. Međutim poslodavci bez ikakove primjene zakonskih sankcija produžuju ovo radno vrijeme na 14 i više sati na dan. Otuda nastaje ogromna neuposlenost, koju povećava ujedno i tehnički razvitak u proizvodnom procesu. Kada bi se radno vrijeme skratilo na 8 sati dnevno u svima poduzećima sigurno bi našlo uposlenja oko 50 hiljada radnika, a kada bi se skratilo na 40 satnu radnu nedjelju, koja je uvedena u Francuskoj, Belgiji i Španiji, našlo bi uposlenje oko 180 hiljada radnika. **Zahtjev za uvođenje 40 satne radne nedjelje** je jedna od ponajvažnijih socijalnih i privrednih potreba.

Dok je u 1930 godini bilo u općem osiguranju 631.087 osiguranika, ovaj broj je u 1933 godini pao na 520.980 osiguranika. Doda li se tome smanjenost u broju osiguranika kod rudarskih bratimskih blagajna, onda proizlazi, da je u vremenu od tri godine bilo preko 120 hiljada neuposlenih ili 15% od cjelokupnog broja radnika, koji su potpuno nezbrinuti. Odatle se postavlja **zahtjev za sprovođenje zakonske grane osiguranja za slučaj nezaposlenosti**. Uz sprovođenje ova osiguranja trebalo bi forsirati javne radove, kako bi time što veći broj siromašnih ljudi našlo mogućnost uposlenja. Raspisivanjem unutrašnjeg bezkamatnog zajma ako bi se prišlo izgradnji puteva, željeznica, bolnica, škola i regulisanju rijeka opće privredno stanje u zemlji bi se mnogo podiglo.

Stari i iznemogli radnici i namještenici kada budu izbačeni iz procesa proizvodnje, ostaju bez ikakvih sretstava za život. Porodice umrlih radnika i namještenika ostaju bez sretstava za život nakon smrti hraniteljeve. Da bi se omogućili osnovni uslovi ovim bijednim ljudima, postavlja se **zahtjev za sprovođenje grane osiguranja za slučaj starosti, iznemoglosti i smrti kao i proširenje postojećeg penzionog zakona** za privatne činovnike uz njegovu naknadnu novelizaciju proširenje kruga osiguranika na sve grupe namještenika i skraćenjem starosne karence.

Na koncu je potrebno da se naglasi **princip slobode organizovanja** radnika i namještenika, kako bi u vezi s time imali da primjenom slobode govora i slobode štampe upozoravaju javnost na nepravde, koje se nanose radnicima i namještenicima u pravcu snižavanja njihove nadnice i plaće i u pravcu produžavanja radnog vremena. Isto tako u vezi sa ovim upozoravanjima trebaju i organi vlasti, da u smislu zakonskih zaštitnih propisa što efikasnije vrše svoje dužnosti na način, da se proširi broj inspekcija rada i broj referenata pri inspekcijama rada i pri sreskim načelstvima u varošima i industrijskim centrima, koji bi imali da se staraju o što boljoj primjeni socijalno političkih zakonskih propisa.

Konzumna zadruga

Besplatni prevoz živežnih namirnica za članove potrošačkih zadruga

Svim službenim jedinicama.

Novim Pravilnikom o povlasticama na željeznicama u državnoj eksploataciji za osoblje državnih saobraćajnih ustanova od 10. sept. 1936. g. (Služb. Novine drž. saobrać. ustanova br. 20. od 15. sept. 1936.) čl. 43. II. predviđene su povlastice za željezničke službenike, koji su članovi potrošačkih zadruga drž. željeznica i tg: »da imaju pravo na besplatan prevoz životnih namirnica i praznih sudova iz, odnosno do sedišta potrošačke zadruge ili njezine podružnice u području Direkcije, u kojoj vrše službu i to: za životne namirnice do težine najviše 180 kg mjesečno, a za prazne sudove (embalaža) do težine najviše 35 kg mjesečno.

Prema obavještenju Konzumne zadruge službenika državnih željeznica u Zagrebu do kraja ove kalendarske godine, opskrba živežnim namirnicama članova ove zadruge vršice se iz sjedišta zadruge u Zagrebu, Vrhovčeva 11. Stoga je potrebno da molioći naznače na traživanju kao polaznu stanicu Zagreb gl. kol.

Članovi potrošačkih zadruga drž. željeznica, kao i oni, koji će naknadno pristupiti članstvu ovih zadruga, a koji se žele koristiti ovom povlasticom treba da preko svojih službenih jedinica putem Konzumne Zadruge službenika drž. željeznica u Zagrebu, Vrhovčeva ul. 11 zatraže izdavanje popratnica obrazac P-37.

Ispostavljene popratnice Obr. P-37 izručice se Konzumnoj zadruzi radi prihvraćenja na sanduke zadruga, kojima će se prevoziti živežne namirnice. Kako se ove popratnice izdaju za svaku kalendarsku godinu

posebno, to je potrebno da službenici članovi zadruge zatraže odmah popratnice za ovu t. j. 1936. g. dok nove popratnice za 1937. g. treba da zatraže najkasnije do 15. decembra 1936. g.

U smislu čl. 1. i 41. Pravilnika pravo na ovu povlasticu ima sve osoblje, čiji je službeni odnos regulisan Zakonom o državnom saobraćajnom osoblju od 22. juna 1931. god. kao i osoblje, čiji je službeni odnos regulisan Pravilnikom o radnicima drž. saobraćajnih ustanova od 11. V. 1933. god. (čl. 6. t. 1. i 2.) (izuzev šegrti) 3. i 4. u vezi čl. 56. i 93.).

Prednje se dostavlja na znanje i ravnjanje svom zainteresovanom osoblju. **Direktor Ing. Šneller, v. r.**

Važno za svakooga zadrugara

1. Ukupna visina kredita jednog zadrugara iznosi dvomjesečne njegove prinadležnosti, ali ne više od 4000.— Din.

2. Živežne namirnice ustupaju se samo na jednomjesečni kredit. Živežne namirnice koje se uzmu tokom jednog mjeseca, moraju se u cjelosti isplatiti odmah slijedećeg prvog u mjesecu.

3. Manufakturna roba izdaje se na otplatu od 6—12 mjesečnih neprekidnih obroka, prema želji člana. Otplata do 6 mjeseci je beskamatna, dočim se na obroke koji prelaze 6 mjeseci plaća 6% kamata.

4. Drva ustupaju se na kredit uz otplatu na 4 mjesečna neprekidna obroka.

5. Satovi ustupaju se na kredit uz otplatu na 4 mjesečna neprekidna obroka.

6. Zimnica (živežne namirnice potrebne za osiguranje prehrane preko zime) ustupaju se na kredit uz otplatu na 3 mjesečna neprekidna obroka.

Draginja pomeni: manj kruha za otroke, manj tečne in redilne hrane za od telesnege in duševnege dela izčrpane delavce in nameščence.

Kaj je vzrok naraščanju cen življenjskim potrebščinam?

Akcija za izboljšanje cen kmečkim pridelkom? Bojimo se, da temu ni tako; dozdeva se nam, da je kmet že davno odprodal svoje žito in to po mnogo nižji ceni, kot jo zaznamujemo danes.

Pri živini zasluži najbrž prekupčevalec namesto kmeta. Kmet je v stiski. Prisiljen mora odprodajati živino po ceni, kakršno mu kupec pač nudi. Prekupčevalci so razen tega organizirali izvoz na veliko; nastalo je pomanjkanje blaga in povpraševanje po njem, ki ga spretno izkorišča jo v svrhu navijanja cen.

Od vsega tega nima kmet ničesar razen jeze, ko vidi, kako dobičkanosno špekulirajo z njegovimi pridelki tisti, ki so si nadedli vlogo posrednika med producentom in konzumentom.

Te ugotovitve bi morale dati povod nadzornim oblastim, da se za novi draginjski val, ki preplavlja deželo zanimajo, da **preprečijo špekulacijo**, ki gre v korist posrednikov, na očitno škodo konzumentov in producentov.

Delavske mezde se kljub obrambnim stavkam niso izboljšale, nameščenske plače so podpovprečne, državnim uradnikom pa so bile lansko leto celo znižane z utemeljitvijo, da

so cene padle in da se razmere normalizirajo.

Dviganje cen življenjskim potrebščinam pomeni zato pravo katastrofo za stotisoče mezdnih delavcev in nameščencev. Še **hujšo katastrofo pa za ono armado stotisočev, ki danes brezposelna in brez podpore tava na cesti.**

Kako je mogoče dopustiti naraščanje draginje — ki tepe reveža najhujše, ki jo občuti družina tem strašnejše, čim številnejša je — spričo dejstva, da od tega profitira samo prekupčevalec, dočim ljudstvo strada pri polnih kašah in zalogah?

Draginja pomeni ne samo pomanjkanje in glad, ona pomeni tudi **padec kupne moči konzumenta**, omejitve potrošnje. Omejitve potrošnje pa je udarec za narodno gospodarstvo, kajti edini uspešni recept za prebrodenje gospodarske krize je, izboljšanje kupne moči konzumenta. Zima je tu. Človek potrebuje v tem času več kot v poletnih mesecih, sedaj pa naj ima obratno, vsega manj.

Treba je prilagoditi mezde in plače cenam življenjskih potrebščin. Ni mogoče trpeti, da bi se ta odnos reguliral sam ob sebi, na škodo konzumenta in producenta ter narodnega gospodarstva sploh, z edino izjemo posredovalca, ki pri tem žanje profit.

Zato tudi delavci in nameščenci kličejo:

Boj draginji!

7. Kreditom mogu se zadrugari koristiti:

a) na osnovu narudžbenice, na kojoj moraju biti potpisana 2 jamca i koja mora biti ovjerena po šefu jedinice;

b) na osnovu stalne godišnje kreditne potvrde, koja mora biti potpisana po dvojici jamaca i ovjerena po šefu jedinice. Ovakove kreditne potvrde važe godinu dana, te se po isteku važnosti moraju obnoviti. Iste vrijede samo za živežne namirnice;

c) uz godišnju (stalnu) kreditnu potvrdu, mogu zadrugari uzimati živežne namirnice na knjižicu kod svake zadruge prodavaonice time, da se uzeta vrijednost robe ne plaćuje putem režisera, nego zadrugar plaća sam svaki mjesec u samoj prodavaonici robu, koju je prošli mjesec podigao;

d) zadrugari regulisani službenici i radnici, koji su stekli pravo na ličnu penziju, mogu se služiti kreditom u zadrugi bez jamaca, ali uz jamstvo supruge, ako svojim obvezama tačno udovoljavaju. Zadrugari koji žele da se služe kreditom u zadrugi samo uz jamstvo supruge, moraju jedamput za uvijek podnijeti posebnu molbu upravnom odboru.

8. Za prekoračenja pravilnikom dozvoljenih redovnih obroka, zaračunava se 6% kamata godišnje.

9. Mole se zadrugari, da postupaju uvijek tačno po propisima o kreditiranju, jer službenici zadruge imaju stroga naređenja, da robu na kredit izdaju zadrugarima samo po propisima o kreditiranju. Za svaki prestupak pozivaju se službenici zadruge na odgovornost.

Zima ide . . .

Kod nas osim naših sindikalnih organizacija niko ne vodi računa što će da bude sa onima, koji nemaju kruha kad hladna zima pritisne zemlju. Tih, koji nemaju kruha i ogrijeva ima još vrlo mnogo. Ima ih raznih kategorija i iz raznih krajeva zemlje okupljenih u glavnim gradovima.

Govori se da je kod nas pitanje nezaposlenosti radnika sretno riješeno. — Zaista, u posljednje dvije godine broj osiguranih radnika je uvećan za blizu 60.000 lica, u kom je ali vremenu radnica i dalje padala. Ali u Jugoslaviji procesom radjanja broj stanovnika biva svake godine veći za okruglo 200.000 duša. Od toga broja jedna šestina, dakle preko 30.000, su radnici. Kroz minulih 6 godina toga se sijeta u privredi skupilo preko 100.000, uzimajući da je za vrijeme ratnih godina populacija iznosila svega jednu trećinu poslijeratne. Sam taj novi svijet, kada ne bi ništa drugo preostalo od starih legija neoposlenih, predstavlja ogroman broj. Ali oni nisu, na žalost, sami na našim radnim tržištima bez posla.

Za ogroman broj nezaposlenih treba tražiti izlaz, treba im obezbijediti nužnu hranu, stan i ogrijev. Tu brigu ne mogu da vode sami Sindikati, pa ni u zajednici sa Burzama rada. Njihova su sredstva suviše slaba. Brigu moraju da podijele svi, koji mogu i koji trebaju. Na prvom mjestu općina, a zatim i država.

Treba organizirati besplatno dječenje drva i ugljena. Treba organizirati kuhinje. Treba obezbijediti kruh. Treba neoposlenog zaštititi u stanu dok ne dodje do zarade.

Treba djeci neoposlenih obezbijediti pohađanje škole. Treba im dati školski materijal i nužnu odjeću i obuću.

Problem javnog staranja za neoposlene nije riješen.

On postoji, on će bivati sve ozbiljniji, on je postao stalna briga, i to ne treba negirati, jer to nije ni sramota ni samo naša briga, nego briga cijelog čovječanstva.

Samo taj posao treba prihvatiti i organizirati odmah, ne čekajući da se ljudi zimom obavijeni nadju na ulici bez kruha i ogrijeva.

Odrešitelji železničarjev

V našem listu smo že parkrat omenili, da so železničarji zelo do-
vzetni za organizacijska vprašanja. Raznim organizatorjem najbolj uspeva njih delo ravno med železničarji. Poštariji, Financarji, sodni uradniki in drugi javni ter državni nameščenci so zadovoljni, ako imajo v svoji stroki eno ali največ dve organizaciji. Železničarji niso zadovoljni, če jih nimajo najmanj 10 in iščejo vedno nova pota, kako bi se organizacijsko še bolj izživljali. Za to se železničarjem tudi tako dobro godi.

Poleg organizacij ustanavljajo še klube in tako se je dne 9. oktobra vršil v Ljubljani širši sestanek članov, na katerem se je izvolil odbor kluba železničarjev JRZ, ki ga sestavljajo sledeči:

predsednik Gorše Franc, vlakovodja, Ljubljana gl. kol., podpredsednik Tavčar Jože, prometnik, Ljubljana, gor. kol., tajnik Ponikvar Ciril, uradnik direkcije, blagajnik Veber Matija, vlakovodja, Ljubljana gl. kol., za odbornike Petrič Jože, vlakovodja, Pogačar Ivan, strojevodja, Vidic Jože, kurjač, Kranjc Alojzij, nadzornik proge, Kodelja Ivan, upokojenec. Za namestnike pa Hvala Bogomir, Sešek Rudolf, Pleterški Franc, vlakovodja, Habjan Andrej, premikač. V nadzorni odbor pa tov. Habjan Avgust, Zajc Franc in Avguštin Jože.

Odbor je šel agilno na delo, kar posnemamo iz njihovih uradnih poročil v »Slovenca«, ki izgleda, da je uradno glasilo tega železničarskega političnega kluba. Dne 15. in 16. oktobra je izvršil važno intervencijo v Beogradu. Ni interveniral — vsaj iz »Slovenca« je to razvidno — pri železniškem ministru in tudi ne pri generalnemu direktorju državnih železnic, marveč je interveniral pri drugih gospodih. Pa citirajmo rajši njihovo uradno poročilo:

»Za to določena delegacija iz Ljubljane je obiskala oba naša gg. ministra

dr. Korošca in dr. Kreka, da ju zaprosi, da bi se zavzela za rešitev vseh onih vprašanih, ki teže železniško osebje v Sloveniji, kakor tudi splošnih strokovnih vprašanj železniškega omrežja v Sloveniji.

Delegacijo je sprejel g. minister dr. Korošec 16. oktobra, 15. in ponovno 16. oktobra pa g. minister dr. Krek.

Obema gg. ministroma je bila izročena obširna spomenica, ki jo je delegacija tolmačila z vso vestnostjo, ki jo tako važna vprašanja zaslužijo.

Pri razpravljanju vseh strokovnih vprašanj je pokazal g. minister dr. Korošec toliko interesa in pozornosti za vsako podrobnost, da je iz običajne audijence nastala dolga strokovna razprava. Razumevanje g. ministra dr. Korošca za ta naša vprašanja nam more biti le dokaz in garancija, da bo g. minister vložil vso svojo avtoriteto za pravilno rešitev in tretiranje vitalnih vprašanj slovenskih železnic, ki so nujno potrebna, da se spravijo v vseh ozirih v red in odgovarjajoče stanje.

Pred in po sprejemu pri g. ministru dr. Korošču je bila deputacija pri g. ministru dr. Kreku, ki je o vseh teh vprašanih razpravljala obširno in intenzivno do slednjih podrobnosti, s čimer je dokazal, da se v polni meri zaveda važnosti in pomena dejstev, ki bi mogla privedi redno funkcioniranje slovenskih železnic v nevarnost.

Zakaj delegacija ni bila pri železniškem ministru in generalnem direktorju, v svojem oficijelnem poročilu ne omenja, če prav bi to železničarje zelo zanimalo. Nekoliko zamoremo slutiti razloge, ki so deputacijo odvrnili od intervencije v resornem ministrstvu, iz zaključka oficijelnega poročila, ki se glasi:

»Čudimo se, da je na naših progah po vseh bridkih izkušnjah še vedno toliko zasleplencev, ki jim je več za prazno strankarsko politično rovarjenje kakor pa za politiko kruha, ki je danes že prodrla povsod in bo morala seveda tudi v železničarskih vrstah.

Za predstoječe občinske volitve beležimo nešteto primerov, da razni prenapeti pristaši bivših režimov skušajo naše železničarje zavajati in jih z nasiljem prisiliti, da bi služili in se zasužnjili odžaganim mogotcem.

Prepričani smo, da bodo železničarji v tej volilni borbi storili svojo dolžnost in pomedli z vsemi onimi odrešeniki, ki so pomagali, da je na naših železnicah prišlo do stanja, v katerem se sedaj nahajamo.

K tako uspešnemu delu funkcionarjem kluba železničarjev JRZ čestitamo ter upamo, da ga čez kakih šest mesecev ne bodo pozabili, ker za take zasluge morajo dobiti organizatorji pripadajočo nagrado.

Cene v Nabavljalni zadrugi

Iz večjega kraja, kjer obstoja tudi Nabavljalna zadruga državnih nameščencev, smo prejeli s prošnjo za objavo sledeči dopis:

Ker objavljate večkrat članke o razmerah pri železniški nabavljalni zadrugi, se oglašamo tudi mi, da povemo naše pritožbe proti nabavljalni zadrugi, ki vživa velike ugodnosti od strani države, katerih pa mi železničarji nismo deležni ter vživajo najbrže sadove teh ugodnosti oni, ki vedre in oblače v vodstvu zadruge. Če zadruga tem gospodom, ki imajo že tako lepe plače, izplačuje za izvrševanje njih funkcij še lepe tisočake letno, bi zamogla gotovo nekoliko znižati cene najvažnejšim življenskim potrebščinam. Tako bi zadruga vplivala na cene na trgu, pomagala najnižjim železničarskim slojem, ki nimajo ničesar od tega, če prodaja zadruga luksuzne predmete po konkurenčni ceni, moko, mast in drugo pa dražje kot drugod.

Od trgovca v našem kraju smo prejeli pretekli mesec sledeči dopis:

Obveščam Vas, da sem preuredil cene v moji prodajalni ter da dajem na spodaj navedene cene pri takojšnjem plačilu, odnosno ako jemljete na knjižico, pri plačilu koncem meseca še 4 odst. popust.

Moka 0g in 0gg Din 3.—
štev. 2 » 2.75
štev. 5 » 2.50

Iz okrožnic

Kilometraž za vozopisce. Generalni direktor je z odlokom 105072/36 odredil, da se prizna vozopiscem kot kilometraž po čl. 52 pravilnika o postranskih prejemkih 50% zneskov, ki pripadajo premikalnemu osebju. Čl. 52 predvideva za premikalno osebje kilometraž po 8, 9 odnosno 10 para za vsak kilometer, računajoč 1 uro premika za 12 kilometrov. Za vozopisce je predvidena odškodnina po 8 para od kilometra in se prizna vozopiscem polovico onega delovnega časa, ki se prizna premikačem za odmero kilometraže.

Dopolnitev pravilnika voznih ugodnosti. Pravico na brezplačno vozovnico ima glasom odloka GD 106941-36 dijak železniške šole, ko se po odsluženju kadrovskega roka pozove na zdravniški pregled radi ponovnega sprejema v železniško službo.

Sestavljanje razporedov za vlakospremno osebje. Generalna direkcija je izdala pod GD 95470-36 naslednja pojasnila za sestavljanje razporedov:

Vsaka domicilna stanica vlakospremnega osebja mora sestaviti ranglisto v smislu določb § 110 zakona. Na podlagi rangliste dodeli na to vse uradnike za vlakovodje brzih, osebnih in tovornih vlakov odnosno za vlakovodje v rezervu. Ako bi s tem še ne bili dodeljeni vsi uradniki, se iste dodeli za manipulantne, nikakor pa ne za sprevodnike. To velja tudi za one postaje, ki sestavljajo poseben turnus za brze in osebne ter poseben za mešane in tovrne vlake.

Zvaničniki I. kategorije, ki imajo vlakovodski izpit se dodele za vlakovodje, v kolikor je praznih mest, ostali pa za manipulante in sprevodnike ter sklepne sprevodnike.

Zvaničniki II. kategorije z izpitom za vlakovodje, se dodele, v kolikor so razpoložljiva mesta, v istem vrstnem redu kot zvaničniki I. kategorije.

Pri dodelitvi v turnus se mora upoštevati dosedanjo službo, sposobnost, zaupljivost, kazni itd. in se sme

štev. 6 Din 2.—
ajdova » 3.—
koruzna » 1.75
Zdrob, pšenični » 3.50
Riž od Din 5.— do Din 9.—
Riž od Din 8.— do Din 10.—
Orehova jederca Din 22.—
Mast Din 16.—
Sladkor (sipa) Din 13.—

Sedaj pa pogledimo cene v »naši« železničarski zadrugi, ki ne dela profitov, marveč skrbi le za »dobrobit« svojih članov:

Moka 0g in 0gg je ista cena
štev. 2 je že po Din 2.80
štev. 5 Din 2.60
ajdova Din 4.25
koruzna Din 1.80
Zdrob, pšenični Din 3.75
Rozine od Din 10 do Din 13.—
Riž od Din 6.— do Din 11.—
Orehova jederca Din 24.—
Mast Din 18.—
Sladkor (sipa) Din 13.75

Pa se čudi Nabavljalna zadruga in njeno vodstvo, če železničarji v našem kraju odstopajo. Ni treba iskati »rdečih« hujskačev, na odstop od zadruge hujska zadosti vodstvo samo, ko odreja take cene. Da ne bo kdo mislil, da smo primerjali različne mesece glede cen, sporočamo, da smo dobili od trgovca dopis 21. X. cene Nabavljalne zadruge pa smo vzeli po ceniku štev. 10 od 20. X., glede cen pri Nabavljalni zadrugi državnih uslužbencev smo se prepričali še isti dan. Ker smo zavedni zadrugarji, nismo šli k privatnemu trgovcu, marveč smo prestopili v Nabavljalno zadrugo državnih uslužbencev, kjer imajo vsi člani besedo, pridejo lahko vsi na občni zbor in svobodno volijo v odbor svoje zaupnike in niso izpostavljeni diktatom zvezarskih generalov.

uvrstiti mlajšega po rangju pred starejšega.

Posebno se mora paziti na razporede vlakovodij in sprevodnikov, t. j., da se ne sme dodeliti za vlakovodje uslužbencev, ki za to niso sposobni, kakor tudi ne onih, ki so bili pozvani na odgovornost radi nepravilnosti, ki bi lahko povzročile prometno nezgodo. Enako se ne sme dodeliti za sprevodnike uslužbencev, ki so bili pozvani na odgovornost radi nepravilnosti pri doplačilih, reviziji voznih kart, kakor tudi radi občevanja s potniki in predpostavljajenimi.

Prevedba uslužbencev z naknadno šolsko izobrazbo. Julija 1936 je bil objavljen odlok železniškega ministra, da se za bodoče ne sme staviti predlogov za prevedbo odnosno imenovanje v višjo kategorijo za one, ki so si pridobili višjo šolsko izobrazbo med železniško službo.

K temu odloku je sedaj izšlo tolmačenje železniškega ministra, ki predvideva, da velja ta prepoved samo za one uslužbence, ki so pridobili višjo šolsko izobrazbo po 18. juniju 1936. Vsi oni pa, ki so pred tem datumom položili izpite na meščanski šoli, gimnaziji ali univerzi, pa ta omejitev ne velja in se jih zamore predlagati za napredovanje v one kategorije, ki odgovarja njih šolski izobrazbi.

ZAHVALA.

Vsem prijateljem-premikačem iz Zidanega mosta, ki so me ljubo presenetili ob moji upokojitvi s podaritvijo diplome, se najiskreneje zahvaljujem.

Prisrčna hvala še posebej Francu Okornu, Rudolfu Jakošu in Francu Smodeju za njih trud.

Koller Sigmund, zvaničnik I v pokoju.

V naše hiše
za naš denar
le res domače praške

„ADRIA“.